

Dr. Esra YİĞİT

Türk-Alman Üniversitesi Hukuk Fakültesi
İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku Anabilim Dalı

ÖZEL İSTİHDAM BÜROLARI ARACILIĞIYLA GEÇİCİ İŞ İLİŞKİSİ

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	VII
ÖNSÖZ.....	IX
İÇİNDEKİLER.....	XI
KISALTMALAR	XXI

BİRİNCİ BÖLÜM TERİM SORUNU, ULUSLARARASI TEMEL DÜZENLEMELER VE ALMAN HUKUKUNDAKİ DURUM

I. KONUYA İLİŞKİN TERİM SORUNU.....	1
II. ULUSLARARASI TEMEL DÜZENLEMELER.....	3
A. Avrupa Birliği Direktifleri.....	4
1. 2008/104 Sayılı Avrupa Birliği Direktifi.....	4
a. Genel Olarak.....	4
b. Direktifin Temel Hükümleri	4
i. Direktif'in Kapsamı ve Tanımlar	4
ii. Direktif Bağlamında Eşitlik İlkesi ve İstisnalar.....	6
iii. Diğer Hükümler.....	8
2. 1991/383 Sayılı Avrupa Birliği Direktifi.....	9
a. Genel Olarak.....	9

b. Direktifin Temel Hükümleri	9
i. Geçici İşçilerin Bilgilendirilmesi.....	9
ii. Geçici İş İlişkisinin Yasaklanabileceği Durumlar	9
iii. İş Sağlığı ve Güvenliği Bakımından Sorumluluk.....	10
B. 181 Sayılı ILO Sözleşmesi	10
1. Genel Olarak.....	10
2. Sözleşmenin Temel Hükümleri	10
a. Tanımlar	11
b. Sözleşmenin Uygulanma Alanı ve Yasaklar.....	11
c. Eşitlik İlkesi ve İşçilerin Korunması.....	12
d. Özel İstihdam Bürosunun Ücret Alma Yasağı.....	12
e. Kötüye Kullanımı Önleme ve Kamu İstihdam Hizmeti ile İşbirliği Sağlama Yükümlülüğü.....	13
III. ALMAN HUKUKUNDA ÖDÜNÇ İŞ İLİŞKİSİNİN GENEL ESASLARI	13
A. Alman Hukukunda Konunun Önemi	13
B. Almanya İstihdam Piyasasında Ödünç İş İlişkisinin Yeri	14
C. Alman Hukukunda Ödünç İş İlişkisi Kavramı	15
1. Tanım ve İlgili Kanun	15
2. Kanunun Uygulanma Alanı ve İstisnalar	17
a. Kanunun Kapsamı.....	17
b. Kanunun Uygulanma Alanı Dışında Kalan Geçici İş İlişkileri.....	18
D. Alman Hukukunda Ödünç İş İlişkisinin Hükümleri.....	20
1. Ödünç Veren ile Ödünç İşçi Arasındaki İlişki.....	20
a. Genel Olarak.....	20
b. İş Sözleşmesinin Belirli Süreli Yapılması.....	23
c. Ödünç Verenin Ücret Ödeme Borcu.....	24
d. Ödünç Verenin Eşit Davranma Borcu ve İstisnalar.....	25
i. Eşit Davranma Borcu ve Kapsamı	25
ii. Eşit Ücret İlkesine Toplu Sözleşme İle İstisna Getirilmesi	27
e. İşçi ile Ödünç Alan İşveren Arasındaki İlişki.....	30

---

f. Ödünç Alan İşveren İle Ödünç Veren Arasındaki İlişki ..32	
E. Yönetime Katılma ve Ödünç İş İlişkisi	35
F. Alman Hukukunda “Geçicilik” Unsuru ve Süre Sınırı	39
1. Genel Olarak.....	39
2. 18 Aylık Sürenin Hesaplanması	41
3. Süre Sınırının İstisnaları	44
G. Alman Hukukunda Ödünç İş İlişkisi Kurma İzni.....	46
1. İzin Gereken Haller ve İznin Kapsamı	46
2. İzin Yükümlülüğünün İstisnaları	48
3. İzin Talebinin Reddi, İznin Düşmesi, Geri Alınması ve İptali.....	49
a. İzin Talebinin Reddi ve İznin Düşmesi.....	49
b. İznin Geri Alınması	50
c. İznin İptali.....	51
H. Alman Hukukunda Ödünç İş İlişkisi Yasakları	51
1. İnşaat Sektöründe Ödünç İş İlişkisi Yasağı ve İstisnalar	52
a. İnşaat İşlerinde Ödünç İş İlişkisi Yasağı	52
b. Yasağın İstisnaları.....	53
2. Grev/Lokavt Süresince Ödünç İş İlişkisi Yasağı.....	54
3. Yasaklara Rağmen Ödünç İş İlişkisi Kurulması	55
I. Alman Hukukunda Ödünç İş İlişkisinin Geçersizliği.....	56
1. Geçersizlik Halleri	56
2. Geçersizlik Hallerinin Sonuçları	57
a. Genel Olarak.....	57
b. Kural: İş Sözleşmesinin Geçersizliği ve İşçinin Ödünç Alan İşverenin İşçisi Sayılması.....	58
i. İşçinin Ödünç Alan İşverenin İşçisi Sayılacağı Haller	58
ii. Ödünç Alan ile Kurulan İş İlişkisinin İçeriği	59
iii. Ödünç İşçinin Tazminat Hakkı.....	61
iv. Ödünç Alan ve Ödünç Veren Yan Ödemelerden Doğan Sorumluluğu	62

c. İstisna: Devredenle Yapılan İş Sözleşmesiyle Bağlılık Beyanı	62
J. Ödünç İş İlişkisine Dair İdari Para Cezaları.....	65

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRK HUKUKUNDA ÖZEL İSTİHDAM BÜROLARI ARACILIĞIYLA GEÇİCİ İŞ İLİŞKİSİNİN KURULMASI

I. TÜRK HUKUKUNDA GEÇİCİ İŞ İLİŞKİSİ KAVRAMI VE İLGİLİ MEVZUAT	67
A. Geçici İş İlişkisi Kavramı ve Türleri	67
B. Geçici İş İlişkisi ile İş Aracılığının Karşılaştırılması	69
C. Geçici İş İlişkisi ile İş Sözleşmesinin Devrinin Karşılaştırılması	70
D. Geçici İş İlişkisinin Alt İşveren İlişkisiyle Karşılaştırılması	71
E. Alt İşveren İlişkisindeki Muvazaa Kriterleri Karşısında Geçici İş İlişkisinin Durumu.....	75
1. Geçici İşçinin Çalıştırılacağı İş Bakımından	75
2. Geçici İşçi Olarak Çalışacak Kişi Bakımından	76
3. Geçici İşverenin İşçisinin Özel İstihdam Bürosu Tarafından İşe Alınarak Çalıştırılması	76
4. Geçici İşçiye Talimat Verme Yetkisi Bakımından.....	77
F. Geçici İş İlişkisine Dair Mevzuatın Gelişimi	78
1. 4857 Sayılı İş Kanunu Tasarısında Yer Alan Düzenleme.....	79
2. 5920 Sayılı Kanun'un Veto Edilen Hükmü	80
3. 22.11.2011 Tarihinde Oluşturulan Çalışma Grubu Tarafından Hazırlanan Tasarı Taslağı.....	83
4. 6715 sayılı Kanundan Önce Büro Aracılığıyla Geçici İş İlişkisine Dair Değerlendirmeler.....	85
5. 6715 Sayılı Kanundan Sonraki Durum.....	87
II. KONUYA İLİŞKİN ANAYASA MAHKEMESİ KARARI	89

A. Özel İstihdam Büroları Aracılığıyla Geçici İş İlişkisi Kurumunun Anayasaya Uygunluğu	89
B. İşletmenin Aralıklı Olarak Gördürülen İşleri Bakımından Uygunluk.....	93
C. İş Sağlığı ve Güvenliği Bakımından Acil İşler ve Zorlayıcı Nedenler Bakımından Uygunluk.....	94
D. Ortalama Üretim Kapasitesinin Öngörülemeyen Şekilde Artışı Bakımından Uygunluk.....	95
E. Dönemsel İş Artışları Bakımından Uygunluk	96
F. Bazı Sebeplerde Süre Sınırı Aranmamasının Uygunluğu	96
G. Geçici İşçinin Dahil Olacağı Sayı Bakımından Uygunluk.....	97
H. Özel İstihdam Bürosunun İşveren Sifatını Taşımaya Bakımından	98
I. Anayasa Mahkemesi Kararının Değerlendirilmesi.....	99
III. ÖZEL İSTİHDAM BÜROSU ARACILIĞIYLA GEÇİCİ İŞ İLİŞKİSİNİN KURULMASI ŞARTLARI	101
A. Özel İstihdam Bürosu Aracılığıyla Geçici İş İlişkisi Kurulabilecek Haller	101
1. Doğum İzni, Kısmi Süreli Çalışma, Askerlik ve Diğer Askı Halleri.....	103
a. Doğum ve Evlat Edinme İzinleri (İşK. m. 74)	103
b. Ebeveynlerin Kısmi Süreli Çalışması.....	104
c. Askerlik Hizmeti.....	105
d. İş Sözleşmesinin Askıda Kaldığı Diğer Haller	105
2. Mevsimlik Tarım İşleri	106
3. Ev Hizmetleri.....	108
4. İşletmenin Günlük İşlerinden Sayılmayan ve Aralıklı Olarak Gördürülen İşler.....	109
5. İş Sağlığı ve Güvenliği Bakımından Acil Olan İşler ve Zorlayıcı Nedenler	110
6. İşletmenin Ortalama Mal ve Hizmet Üretim Kapasitesinin Öngörülemeyen Şekilde Artması.....	110

7. Mevsimlik İşler Hariç Dönemsellik Arz Eden İş Artışları ..	112
B. Özel İstihdam Bürosu Aracılığıyla Geçici İş İlişkisinde Süre Sınırı.....	112
1. Genel Olarak.....	112
2. Süre Sınırı Bulunmayan Haller.....	113
3. Halin Devamına Bağlı Sürelendirme	113
4. Dört Aylık Süre Sınırının Bulunduğu Haller.....	113
C. Özel İstihdam Bürosu Aracılığıyla Geçici İş İlişkisi Kurma Yasakları.....	115
1. Aynı İş İçin Tekrar Geçici İş İlişkisi Kurma Yasağı.....	115
2. İşçi Çıkarılan İşyerlerinde Geçici İş İlişkisi Yasağı.....	117
3. Kamu Kurumlarında Geçici İş İlişkisi Yasağı	118
4. Yeraltında Maden Çıkarılan İşyerlerinde Geçici İş İlişkisi Yasağı	119
5. Grev ve Lokavt Sırasında Geçici İş İlişkisi Yasağı	120
6. İş Sözleşmesi Feshedilen İşçi İle Geçici İş İlişkisi Kurma Yasağı.....	121
D. Geçici İşçi Kotası.....	122
E. Geçici İş İlişkisinin Yetki Sahibi Bir Özel İstihdam Bürosu Aracılığıyla Kurulması	123
1. Genel Hatlarıyla Özel İstihdam Bürosu.....	123
2. Özel İstihdam Bürosu Kurma İzni	126
a. İznin Kapsamı	126
b. İznin Süresi	126
c. İznin İptali.....	127
i. İznin İptali Sebepleri	127
ii. İznin İptalinin Sonuçları	128
3. Geçici İş İlişkisi Kurma Yetkisi	128
a. Faaliyet Süresi Şartı.....	129
b. Kurumca Olumlu Rapor Düzenlenmiş Olması Şartı	129
c. Teminat Şartı.....	130
d. Uygun Bir İşyerine Sahip Olma Şartı.....	131

4. Yetkinin Alınması, İlanı ve Süresi	131
5. Geçici İş İlişkisi Kurma Yetkisinin İptali	132
a. Sebepleri	132
i. Faaliyet İzninin İptal Edilmiş Olması	132
ii. Ücretlerin Ödenmemesi	132
iii. Yazılılık Şartına Uyulmaması.....	133
iv. İhlallerin Tekrarı	133
b. İptalin Büro Bakımından Sonuçları.....	134
c. Yetki İptalinin Geçici İş İlişkilerine Etkisi.....	134

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÖZEL İSTİHDAM BÜROSU ARACILIĞIYLA GEÇİCİ İŞ İLİŞKİSİNİN HÜKÜMLERİ VE SONA ERMESİ

I. ÖZEL İSTİHDAM BÜROSU ARACILIĞIYLA GEÇİCİ İŞ İLİŞKİSİNİN HÜKÜMLERİ	137
A. Bireysel İş Hukuku Bakımından	137
1. Özel İstihdam Bürosu ve Geçici İşçi Arasındaki İlişki.....	138
a. Genel Olarak.....	138
b. İş Sözleşmesinin Türü.....	140
c. İşçinin Rızası ve Bilgilendirilmesi.....	143
d. Özel İstihdam Bürosunun İşçisine Ödeyeceği Ücret	144
i. Büronun İşçisine Ödeyeceği Ücretin Değişkenliği	144
ii. Geçici İşçinin Ücreti ve Eşitlik İlkesi	145
2. Özel İstihdam Bürosu ile Geçici İşveren Arasındaki İlişki (Geçici İşçi Sağlama Sözleşmesi).....	151
3. Geçici İşveren ile Geçici İşçi Arasındaki İlişki.....	153
a. Geçici İşverenin Yönetim Hakkı	154
b. Geçici İşverenin Açık Pozisyonları Bildirme ve Belge Saklama Yükümlülüğü.....	154
c. Geçici İşverenin Eşit Davranma Borcu	155

d.	Geçici İşverenin İşçiyi Gözetme Borcu	156
i.	Geçici İşverenin İş Sağlığı ve Güvenliği Tedbirlerini Alma Yükümlülüğü.....	157
ii.	Geçici İşverenin Geçici İşçiyi ve Özel İstihdam Bürosunu Bilgilendirme Yükümlülüğü.....	158
iii.	Geçici İşverenin Geçici İşçiye İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimi Verme Yükümlülüğü.....	158
iv.	Geçici İşverenin Sağlık Gözetimi Yaptırma Yükümlülüğü.....	164
v.	Geçici İşverenin İş Kazası ve Meslek Hastalığını Bildirme Yükümlülüğü	165
e.	Geçici İşverenin Ücret Ödemelerini Kontrol Etme Yükümlülüğü.....	165
f.	Geçici İşçinin Özen, Sadakat ve Rekabet Etmeme Borçları.....	166
i.	Geçici İşçinin Özen Borcu	166
ii.	Geçici İşçinin Sadakat Borcu.....	168
iii.	Geçici İşçinin Rekabet Etmeme Borcu	169
B.	Toplu İş Hukuku Bakımından	170
1.	Sendika Üyeliği	171
2.	İşyeri Sendika Temsilciliği	172
3.	Sendikal Tazminat	173
4.	Toplu İş Sözleşmesinden Yararlanma	175
5.	Grev	176
a.	Geçici İşverenin İşyerindeki Grev Bakımından	176
b.	Özel İstihdam Bürosundaki Grev Bakımından	177
C.	Sosyal Güvenlik Hukuku Bakımından	177
D.	Geçici İş İlişkisinde Kişisel Verilerin Korunması	179
1.	İlgili Mevzuat ve Kişisel Veri Kavramı.....	179
2.	Kişisel Verilerin İşlenmesi ve İş İlişkisindeki Durum	180
3.	Özel İstihdam Bürosu Tarafından İşçinin Kişisel Verilerinin İşlenmesi	183

II. ÖZEL İSTİHDAM BÜROLARI ARACILIĞIYLA GEÇİCİ İŞ İLİŞKİSİNİN HUKUKA AYKIRILIĞI VE SONA ERMESİ	187
A. Özel İstihdam Bürosu Aracılığıyla Geçici İş İlişkisinin Hukuka Aykırılığı	187
1. Hukuka Aykırılık Halleri.....	187
a. Kanunda Belirtilen Haller Dışında Geçici İş İlişkisi Kurulması.....	187
b. Özel İstihdam Bürosunun Yetkisi Olmadan Kurulan Geçici İş İlişkisi.....	188
c. Geçici İş İlişkisinde Süre Sınırına Uyulmaması.....	188
d. Geçici İşçi Kotasına Aykırılık.....	189
e. Geçici İş İlişkisi Kurma Yasaklarına Aykırılık	189
2. Hukuka Aykırılığın Sonuçları	190
a. Geçici İş İlişkisinin Geçersizliği.....	190
b. İdari Para Cezaları.....	191
i. Genel Olarak İdari Para Cezası ve İtiraz	191
ii. Özel İstihdam Büroları Aracılığıyla Geçici İş İlişkisinde İdari Para Cezaları.....	193
B. Özel İstihdam Büroları Aracılığıyla Geçici İş İlişkisinin Sona Ermesi	195
1. Bozma Sözleşmesi İle Sona Erme	195
2. İşçinin Ölümü	196
3. Özel İstihdam Bürosu İzninin İptali veya Büronun Kapanması.....	196
4. Sürenin Sona Ermesi.....	197
SONUÇ	201
KAYNAKÇA.....	205